

Студиска програма: **ТУРИЗАМ (втор циклус на студии)**

Времетраење на студиската програма: **1 година**

ЕКТС кредити: **60**

Цели на студиската програма:

Студиската програма по Туризам на втор циклус едногодишни студии претставува континуитет на додипломските студии по туризам и е детерминирана во согласност со измените и дополнувањата на Законот за високо образование од 11.02.2011 год. Измените на оваа студиска програма произлегуваат од современите глобални процеси не само во образовен туку и во професионален контекст. Динамичниот карактер на туризмот во сите сфери на неговиот дејствување ја наметнува потребата од застапеност на професионални работници кои ќе бидат способни да излезат во пресрет на актуелните промени и текови. Ова се поткрепува со фактот дека во меѓународниот туристички промет денес се вклучени над 900 милиони туристи, а во домашниот туристички промет бројот на туристи ја надминува бројката од 2,5 милијарди. Тоа укажува дека туризмот како дејност освојува нови целини во светот така што дури и земји кои нему придавале посебно значење денес се занимаваат со туристички активности. Квалитативно и квантитативно се менува карактерот на туристичката понуда, која станува сè посоефициран.

Во таа насока Факултетот за туризам и угостителство – Охрид, следејќи ги промените и потребите за високо профилирани кадри од областа на туризмот ја нуди оваа студиска програма и стои зад нејзината оправданост. Ваквата определба всушност се надоврзува кон насоките и залагањата на Европската унија за нивелирање на разликите во едукацијата на кадри. Затоа неопходно е да се допрецизира стручниот профил и да се постигне можност за создавање кадри кои ќе можат да се справат со современите барања во туристичката професија.

Со предложената студиска програма по Туризам за втор циклус едногодишни студии акцентот при едукацијата на постдипломците се става на специфични стручни дисциплини, кои ќе овозможат препознатливост на структурата, поголема научна и практична активност на постдипломците и нивна способност за полесно вклучување во професионалните активности по завршувањето на постдипломските студии.

Со студиската програма по Туризам ќе се овозможи студентите своите знаења да ги надополнуваат во други универзитетски средини во земјата и странство, овозможено преку примената на европскиот кредит трансфер систем за мобилност на постдипломци преку изборност на предметите. Затоа, при подготовката на оваа студиска програма се користеа знаења и искуства од повеќе европски студиски програми.

Структурата на студиската програма по туризам им овозможува на студентите индивидуално креирање и оформување на нивното академско образование со цел да го продолжат своето образование на трет циклус студии во земјата и странство.

Резултати од учење (специфични дескриптори на квалификации)

1. Знаење и разбирање

Успешното завршување на студентите на вториот циклус едногодишни студии на студиската програма Туризам на Факултетот за Туризам и угостителство – Охрид ги покрива следните специфични дескриптори на квалификациите:

- Студентите треба да се стекнат со знаење и разбирање од полето на туризмот и угостителството како надградба на стекнатото знаење од првиот циклус на студии применувајќи соодветни методологии за систематско и креативно решавање на сложени прблеми. Студиската програма е креирана во функција на користење на современи методи во работните активности, особено за осознавање на новите научни резултати и нивна имплементација како апликативни решенија. Со оваа програма се зголемува можноста за натамошно унапредување на туристичката дејност во Република Македонија профилирајќи стручњаци кои ќе се оспособени да се справат со посложени предизвици на современите туристички процеси.
- Преку процесот на научно истражување и способност на примена на проширено и продлабочено знаење профилираниот кадар ќе биде оспособен правилно да пристапува кон планирање и реализирање на работните процеси и задачи во областа на туризмот.

2. Примена на знаењето и разбирањето

- По завршувањето на вториот циклус едногодишни студии по Туризам, студентите се стекнуваат со интегрирани знаења и вештини што ќе можат да ги применат во својата професија на најдобар професионален начин. Со едукацијата на студиската програма по Туризам за втор циклус студии, студентите се стекнуваат со современи знаења од областа на туризмот според високо-образовни меѓународно признати стандарди, општо-образовни знаења од областите на просторните, општествено-економските, културните вредности и туристичката регулатива во сите домени на туризмот. Стекнатите знаења од мултидисциплинарен карактер во текот на студирањето на вториот циклус им обезбедуваат на студентите способност за справување со сложени прашања, систематско и креативно проценување на различни информации и податоци.
- Постдипломците ќе бидат оспособени за управување со комплексните процеси во туризмот во сите сфери на неговата дејност и оспособување за настап на туристичкиот пазар со креативна способност за идентификација, анализа и решавање на проблемите.

3. Способност за проценка

- Стекнатите знаења од студиската програма по Туризам на втор циклус едногодишни студии им овозможува на постдипломците стекнување способност за прибирање, анализа и проценка на информациите и податоците, како појдовна основа за поставување современи концепти, промовирање идеи и предлагање решенија за специфични проблеми во полето на туризмот.
- Студентите се стекнуваат со способност да ги оценат теоретските и практичните прашања од напредните сознанија постигнати во сферата на туризмот, со цел успешно да ги оценат и селектираат научните теории, методологии, алатки и општи вештини од областа на туризмот и да поставуваат нови анализи и решенија на научна основа.

4. Комуникациски вештини

- Студиската програма по Туризам за втор циклус едногодишни студии им овозможува на студентите продлабочени способности за комуницирање и успешно справување во различни ситуации и проблеми на повисоки нивоа на комуницирање. Тоа подразбира аналитичко и критичко размислување, претприемчивост и превземање на ризик и систематичност во одвивање на активностите.
- Особено е важно да се потенцира нивната способност за преземање значителна одговорност за заедничките резултати, водење и иницирање активности и стратешко размислување и предвидување. Со оглед на меѓународната димензија на туризмот, и различната културна и етничка припадност на вклучените страни, студентите ќе поседуваат интеркултурна компетенција успешно да одговорат на комуникациските ситуации.

5. Вештини на учење

- Едукацијата на студентите на наставната програма на втор циклус едногодишни студии по Туризам подразбира нивно оспособување за преземање иницијатива за идентификување на посебните потреби за нивното идно професионално унапредување, преку следење на промените и современите трендови во туризмот.
- Постдипломците ќе стекнат способност за независно и самостојно проценување на новите сознанија во туристичките истражувања презентирани во научни и стручни публикации, како и самостојно да учествуваат на конференции и други научни и стручни форуми.

Листа на предмети

Семестар 9

Задолжителни предмети

Просторно планирање во туризмот (9 кредити)

Да ги запознае студентите со елементите на просторниот систем и да ги спознаат нивните врски и меѓузависности. Да се презентира целокупниот процес на просторното планирање. Да се потенцираат специфичностите на просторното планирање во туризмот.

Меѓународен менаџмент во туризмот (9 кредити)

Студентите од вториот циклус на насоката Туризам ќе можат да ги продлабочат своите знаења изучувајќи ги специфичностите на менаџментот во услови на глобализација и другите предизвици на макроокружувањето со кои се соочуваат менаџерите во претпријатијата од туристичкото стопанство насочувајќи го својот бизнис на меѓународниот пазар. Тие ќе се здобијат со познавања за карактеристиките и способностите кои треба менаџерите да ги имаат за водењето на нивните активности на меѓународно ниво.

Современи тенденции во туризмот (9 кредити)

Истражување, анализа и разбирање на современите концепти, текови и проблеми на туристичките движења во интернационални рамки, преку разработка на соодветни тематски целини, специфични политки на дадени земји, како и статистички податоци. Врз основа на ова со студентите ќе се откриваат и расветлуваат клучните промени и нови трендови во туристичките политики, фокусирајќи се на прашањата кои се на врвот од агендата во развојот на туризмот. На овој начин студентите ќе знаат како да анализираат и да ги идентификуваат различните актери во угостителско-туристичкиот сектор и нивните меѓусебни односи. Особено е важна нивната способност за критичко осврнување кон одредени академски трудови и други истражувања во сферата на туризмот и угостителството.

Семестар 10

Методологија на научно истражувачка работа (4 кредити)

Студентите од втор циклус на студии да стекнат знаења за методолошкиот пристап во научното истражување и се оспособат за самостојно применување на комплексните и меѓусебно различни методи кои во современата наука постојат, со што ќе можат со научна писменост да најдат решенија за одредени појави и величини и нивната взаемна условеност и поврзаност.

Изборни предмети група 1

Селективни видови туризам (7 кредити)

Целта на предметот е студентите да се запознаат со карактеристиките кои ги имаат селективните видови туризам во развојот на определените сегменти на оваа дејност. Преку оваа дисциплина ќе се овозможи запознавање со влијанието што го има животната средина врз селективните видови туризам и обратно, карактеристиките на туристичката понуда и туристичката побарувачка и нивните применливи карактеристики. Во рамките на третманот на селективните видови туризам ќе се оствари целта студентите да ги препознаваат и да можат развојно да креираат. Преку селективните видови туризам студентите ќе се оспособат за успешен настап на туристичкиот пазар.

Маркетинг истражување (7 кредити)

Овој предмет на студентите им овозможува да го согледаат значењето на информациите при донесувањето на деловните одлуки како и да го проучат целокупниот процес на прибирање, обработка и анализа на податоците кои претставуваат информативен инпут во деловното одлучување.

Контролинг (7 кредити)

По изучувањето на овој предмет, студентите треба да располагаат со следните области на знаења :

- Да ги познаваат основите на менаџмент контролата
- Да ги разбираат функциите на основните видови на менаџмент контролата.
- Да ги научат начините на анализа на работење на пртпријатијата.

Менаџмент на настани и слободно време

Со изучувањето на овој предмет треба да се истражи и сознае нивото, обемот и структурата на настаните и содржината на слободното време, и нивната поврзаност со угостителско- туристичката индустрија. Ќе се процени взаемното влијание со угостителско-туристичката индустрија, нивните фундаментални карактеристики и економските, културните и општествените ефекти.

Однесување на потрошувачите (7 кредити)

Студентите од втор циклус на студии да стекнат знаења за методолошкиот пристап во научното истражување и се оспособат за принципите и механизмите на потрошувачката, процесот на мотивирање и донесување одлука за купување на производи и услуги.

Меѓукултурни односи во туризмот (7 кредити)

Предметот Меѓукултурни односи и туризам треба да ги презентира врските помеѓу културата и туризмот. Резултат на таквите интеракции е културниот туризам и културните туристички атракции како негов иманентен дел. Вториот дел е насочен кон подобрување на меѓукултурната комуникативна компетенција на студентите во полето на туризмот и туристичкиот дискурс. Инкорпорирањето на меѓукултурните односи, а со тоа неизбежно и меѓукултурната комуникативна компетенција за студентите чијашто идна професија е во полето на туристичката индустрија претставува појдовна основа за понатамошното разработување на тематиката што ја покрива овој предмет.

Меѓународни туристички движења (7 кредити)

Целта е студентите да ги искористат знаењата од областа на современите движења во туристичкиот промет во светот и да се запознаат со определени регионални целини. Овие знаења ќе овозможат да се согледаат искуствата од движењата на туристите од емитивните кон рецептивните сфери и да се на тој начин оптимално пренесат во други регионални целини. Преку овие знаења ќе се утврдат емитивните зони на туризмот за секоја земја посебно. И на тој начин ќе се согледат обемот и карактерот на туристичкиот пазар.

Образование, тренинг и вработување во услужен (7 кредити)

Детерминирање на значењето на образованието и тренингот, посебно на перманентното образование како современ концепт за остварување конкурентска предност преку постojано надоградување и усовршување на човечките ресурси. Подготовка за вработување, од една страна на оние коишто бараат работа и од друга страна на лицата или менаџерите коишто треба да го спроведат процесот на вработување. Идентификација на потребите на образование и обука од аспект на креирање современа кадровска политика.

Организациско однесување во услужни дејности (7 кредити)

Основна цел на оваа наставна дисциплина е да им помогне на постоечките и идни менаџери подобро да ги разберат и да раководат со вработените, бидејќи човечкиот фактор неизбежно е клуч за успех. Проучување на организациското однесување како системски приод. Сфаќање на начините на кои луѓето се однесуваат во организацијата и зошто се однесуваат според одреден начин, што претставува важен предуслов за успешност на менаџментот.

Меѓународно туристичко право (7 кредити)

Целта на овој предмет е студентите да се стекнат со потребните теоретски и апликативни знаења од областа на меѓународното туристичко право.

Деловна психологија (7 кредити)

Студентите од втор циклус на студии да стекнат знаења за бизнис однесувањето, дизајнирање на работниот процес, психолошките принципи на индивидуалното и тимското работење, мотивирањето, справувањето со конфликтите и лидерство преку кои ќе се помогне да се разбере светот на работата, светот на брзи промени, како да се надмине отпорот кон промените, но и како најдобро да се креира организациското однесување што се стреми кон промени.

Туризам и локален економски развој (7 кредити)

Целта на овој предмет е студентите да стекнат знаење за влијанието и значењето на туризмот за локалната заедница, како и за процесот на планирање и развивање на стратегии за развој на туризмот на локално ниво (со ставање на посебен акцент на одржливоста на локалната заедница и развивање на одржливи развојни стратегии) со цел да се интензивира локалниот економски развој односно да се максимизираат економските ефекти на локалната заедница со истовремено зачувување на нејзиниот идентитет, културното наследство и животната средина.

Туризмот во националното стопанство (7 кредити)

Целта на предметната програма е студентите да се запознаат со местото и улогата на туризмот во националното стопанство воопшто и посебно со местото и улогата на туризмот во македонското национално стопанство и македонската економија.

Современо хотелиерство (7 кредити)

Целта на предметната програма е да даде содржајна наобразба на идните теоретичари, практичари и креатори на деловна политика во туризмот и посебно во хотелиерството во врска со современите тенденции и движења во областа на хотелиерството.. Сето тоа преку систематско и методско истражување, анализирање и објаснување на појавите, односите и движењата во хотелиерскиот бизнис и откривање на законитостите кои владеат со тие односи, појави и движења.

Туристички вредности (7 кредити)

Целта на програмата е студентите да се запознаат со вредностите кои се лоцирани во емитивната, комуникативната, рецептивната и атрактивната сфера во туристичката дејност. Преку оваа дисциплина тие ќе можат да ги искористат знаењата во унапредувањето на развојот и на создавањето на поволни услови за настап на туристичкиот пазар. Оваа дисциплина овозможува согледување на макро – регионалните карактеристики на просторот во смисла на користење на вредностите како универзални категории и низ микро-регионални односи, формирање на туристички производи. Диференцијацијата на вредностите треба да овозможи конзистентност во третманот на елементите на животната средина во туристичкиот развој.

Информациони технологии во туризмот (7 кредити)

Цел на овој предмет е студентите да стекнат знаења за можностите на информационите технологии во туризмот, како и да научат да прават анализи на најчесто применуваниот метод на анализа во туризмот - анкета. Методи на прибирање и обработка на податоци.

Менаџмент сметководство во претпријатијата во туристичката индустрија (7 кредити)

Цел на предметната програма е пред студентите на мастер студии да се презентираат и да се дадат знаења за управувачката улога на сметководството во туристичките системи. Во функција на таа цел на студентите ќе им бидат објаснети инструментите на менаџмент сметководството, како што се средства-извори на средства модел, расходи-приходи модел, моделот на хотелски извештаи за менаџирање, методите на рачно анализа, трошоци-користи моделот, финансиското планирање и негови модели, буџетскиот модел. На тој начин студентите ќе се здобијат со знаења кои ќе им послужат во процесот на успешно водење на работењето на деловните субјекти во туристичката индустрија и избегнување на деловните ризици.

Контролинг на бизнис активностите во туристичките системи (7 кредити)

Цел на предметната програма е пред студентите на докторските студии да се презентираат и да се дадат знаења за управувачката функција контролинг во туристичките системи. Контролингот како функција е тесно поврзан со планирањето и опфаќа контрола на планираните активности, анализи и информирање. Во функција на таа цел на студентите ќе им бидат објаснети инструментите на оперативниот и стратемскиот контролинг во функција на успешно работење на деловните субјекти во туризмот и контролирање и избегнување на деловните ризици. Исто така ќе бидат презентирани и менаџмент информациските системи како еден од најзначајните логистички елементи на корпоративното управување на туристичките системи, особено во контролингот на бизнис процесите. Со вака добиените познавања студентите ќе бидат оспособени за работа во секторот Контролинг, притоа самостојно користејќи ги инструментите на контролингот, односно, методите и техниките на системите на контролингот за успешна интеграција и координација на менаџерските функции во деловните субјекти во туризмот.

Маркетинг менаџмент (7 кредити)

Цел на овој предмет е студентите од второ циклус на студии да стекнат знаења од управувањето со маркетинг активностите во претпријатијата од повеќе стопански сектори.

Бизнис логистика (7 кредити)

Преку предметната програма студентите ќе се стекнат со широко поимање за логистиката: 1) како управувачка концепција, вклучувајќи ги сите фази и етапи на движење на материјалните текови и услуги од местото на настанување до крајното

место на користење; 2) како област на компаниско управување, вклучувајќи го интегрираното управување со основните компаниски функции – набавка, производство/операции и дистрибуција.

Логистика и транспортни системи (7 кредити)

Студентите ќе се стекнат со знаење од областа на логистиката и транспортните системи. Ќе се оспособат да ги препознаваат основните карактеристики на транспортот, кои што имаат влијание врз управувањето на дејностите во логистичките системи. Ќе ги запознаат и применуваат методите, критериумите и показателите врз основа на кои што треба да се оптимизира транспортот.

Проектен менаџмент (7 кредити)

Да се запознаат студентите и да се оспособат во поим и дефинирање на проект, проект менаџмент, животен циклус на проектот, проект менаџер, и составување на апликација на проект од областа на туризмот.

Квантитативни методи (7 кредити)

Интеркултурна компетенција во деловниот дискурс (7 кредити)

Компетенција во интеркултурната комуникација, Развивање, сензибилизирање и подобрување на компетенциите во интеркултурни ситуации на учесници во полето на деловниот дискурс. Инкорпорирањето на меѓукултурните односи, а со тоа меѓукултурната комуникативната компетенција претставува појдовна основа за успешна деловна соработка што ја покрива овој предмет.

E-Бизнис (7 кредити)

Целта на оваа предметна програма е студентите да се запознаат со примената на информатичката технологија во работењето во компаниите од туристичката индустрија. Посебен акцент се става на пласманот на производите и услугите кои ги нудат овие компании, но со помош на современите информатички технологии.

Меѓународни царински конвенции и институции (7 кредити)

Целта е студентите да ги добијат основните познавања за функционирањето, содржината, организационата структура, принципите, целите и задачите на меѓународните царински конвенции како и за функционирањето на институциите во оваа област.

Управување со ризици (7 кредити)

Целта на предметната програма по Управување со ризици е студентите да ја осознаат важноста на управувањето со ризиците, објективниот карактер на ризиците, видовите на ризици и ризична изложеност, како и процесот на управување со одделните видови на ризици. Ако некогаш се сметало дека ризиците на работењето се врзани исклучиво за финансиски категории и финансиски аспекти на работењето,

современиот пристап на Risk Management наметнува потреба од поширок поглед. Имено, поради проширувањето на комплексноста на деловните активности, глобализацијата, интернационализацијата, меѓународната конкуренција и многу други интерни и екстерни фактори, ризиците и управувањето со нив е прашање кое се однесува на сите аспекти кои директно или индиректно можат да имаат негативно влијание врз работењето. Неизвесноста на која е изложен секој деловен потег е суштествениот момент кој наметнува потреба од проучување на ризиците, нивно мерење и квантифицирање на веројатноста за нивно случување.

Финансиски трансакции (7 кредити)

Запознавање со техниката и технологијата на платните (финансиските) трансакции. Институционалната поврзаност на институциите од финансискиот систем за спроведување на финансиските текови во економијата. Микроекономските аспекти на трошоците од финансиските трансакции.

Современи финансиски системи (7 кредити)

По изучувањето на овој предмет, студентите треба да располагаат со следните области на знаења :

- Да ги разбираат суштината и практичното значење на основните принципи на финансиите: максимизацијата на богатството, временската вредност на парите, конфликтот помеѓу ризикот и приносот, диверзификацијата како начин за намалување на ризикот, итн.
- Да ги познаваат карактеристиките и видовите на различни финансиски инструменти (обврзници, акции, штедни влогови, заеми, финансиски деривати, итн.). Истовремено, да ги разбираат принципите на вреднување на финансиските инструменти, односно основните фактори од кои зависи одлуката на инвеститорот во кој од поголемиот број финансиски инструменти ќе ги вложи своите пари.
- Да ги познаваат видовите и карактеристиките на финансиските пазари, нивните сличности и разлики, како и видовите финансиски инструменти со кои се тргува на одделните пазари.
- Да ги познаваат видовите и карактеристиките на различните финансиски институции, како и причините поради кои некои од нив (на пример банките) се пораспространети од другите.
- Да ги познаваат основните прашања со кои во практиката се соочуваат финансиските менаџери и да се здобијат со способност да решаваат некои од основните проблеми со кои тие се судруваат за време на нивното работење на финансиските пазари.

Институции и пазари на осигурување (7 кредити)

Целта на овој предмет е стекнување со потребните теоретски знаења на институциите и пазари на осигурување.

Исхрана и екологија

Целта на предметот е студентите да се запознаат со поимите поврзани со науката за исхрана и екологијата како наука за заштитата на животната средина

Менаџмент во шпедитерското работење(7 кредити)

Целта на предметната програма Менаџмент во шпедитерското работење е студентите на вториот циклус на насоката Царина и шпедиција да ги продлабочат своите стекнати сознанија за основните аспекти на менаџментот како универзален процес со специфични способности кои менаџерите во шпедитерските претпријатија треба да ги поседуваат и развиваат за да можат успешно да менаџираат со активностите кои се извршуваат во овие организации. Преку оваа програма студентите ќе добијат теоретски знаења за специфичностите на менаџерските функции во шпедитерското работење со посебен акцент на планирањето на активностите, лидерството, мотивирањето на вработените, воспоставување на добри комуникациски односи и контролирањето.

Слободни царински зони (7 кредити)

Целта на овој предмет е студентите да се стекнат со потребните теоретски и апликативни знаења од областа на слободните царински зони.

Технолошки особини на стоката при транспорт

Запознавање на студентите со карактеристиките и специфичностите при транспорт на стоката. Изучување на начините на пакување, складирање и транспорт на поедини видови стока и нивна подготовка за транспорт.

Осигурување во меѓународната трговија (7 кредити)

По изучувањето на овој предмет, студентите треба да располагаат со продлабочени и напредни сознанија од областа на осигурувањето во меѓународната трговија.

Светска трговска организација (7 кредити)

Цел на овој предмет е студентите да се стекнат со знаења од областа на мултилатералниот трговски систем олицетворен во спогодбите на Светската трговска организација.

Царинска заштита на интелектуалната сопственост (7 кредити)

Цел на овој предмет е студентите да се стекнат знаења за правата од интелектуална сопственост и улогата на царината во нивната заштита

Меѓународна трговска логистика (7 кредити)

Цел на проучување на овој предмет е студентите да се продлабочат знаењата за трговската логистика како значајна алка во системот на општествена репродукција без која е невозможно да се одвива меѓународниот стоков промет. Поефикасна реализација на предметната програма е условена со предзнаења на студентите за трговската логистика. Овој предмет ќе овозможи студентите да стекнат повисоко ниво на специјализација во меѓународната трговска логистика и подигнување на степенот на знаења и искуства за актуелните прашања од областа на меѓународната трговска логистика преку понатамошен третман на економските, правните и техничките аспекти на трговската логистика. Задача на изучување на овој предмет е продлабочување на теоретските аспекти на меѓународната трговската логистика – текови и политика, како и презентирање на можностите овие знаења практично да се имплементираат. Стекнатите знаења студентите ќе може да ги користат како основа за понатамошни научни истражувања од оваа област, или да ги применат во практиката преку поактивно вклучување во креирањето на државни стратегии за подобрување на логистичките перформанси на домашната земја во однос на другите земји, како и за подобрување на конкурентноста на домашните логистички оператори на меѓународните логистички пазари.

Банкарство (7 кредити)

Основна цел е да се спознае суштината на банкарството (банките) како специфични финансиски институции, односно нивното доминантно значење во финансискиот систем. Важна цел е да се спознае суштината на различноста на централните банки од деловните банки, односно општествената монетарна функција на централната банка и профитната ориентираност на финансиските пазари на деловната банка. Како логично продолжение на двостепениот банкарски ситем следи и изучувањето на менаџментот на ризикот во деловните банки, од една страна, и регулативата на банките од монетарните и јавните власти, од друга страна. Потребно е да се направи напор да се истражува емпириски банкарството во развиените економии и банкарството во растечките економии (emerging economics). Важна цел е истражувањето и на банкарскиот неуспех.

Организација и управување со неживотни осигурителни компании (7 кредити)

Студентите од насоката осигурување ќе ги проучат специфичностите на менаџментот во услови на глобализација и другите предизвици на макроокружувањето со кои се соочуваат менаџерите во претпријатијата од туристичкото стопанство насочувајќи го својот бизнис на меѓународниот пазар. Тие ќе се здобијат со познавања за карактеристиките и способностите кои треба менаџерите да ги имаат за водењето на нивните активности на меѓународно ниво.

Реосигурување (напредно ниво) (7 кредити)

Цел на проучување на овој предмет е студентите да се стекнат со знаења за бизнис во реосигурување (повисоко ниво), како мошне сложена активност, што изнудува висок

степен на знаење и умешност при склучување на деловните меѓународни трансакции сè со цел да се минимизираат ризиците при нивна реализација, односно изнаоѓање на алтернативи на трансфер на ризиците.

Организација и управување со животни и здравствени компании за осигурување (7 кредити)

Целта на изучување на оваа наставна дисциплина е да се совладаат вештините на управување во деловните субјекти од областа на осигурувањето. Имајќи го предвид фактот дека станува збор за услужна дејност којашто е многу значајна во современото живеење, успехот на овие деловни субјекти се темели на способноста за менаџирање со квалитетот на услугите во оваа област.

Финансиско-инвестиционен менаџмент (7 кредити)

По завршување на наставата, студентите треба да бидат способни:

- да ја осознаат улогата и местото на финансискиот менаџер во друштвата за осигурување, како и неговата одговорност во однос на друштвото, акционерите и заедницата;
- да ја анализираат финансиската состојба на друштвата за осигурување и да ги интерпретираат основните финансиски показатели;
- да се оспособат да ги подготвуваат и да ги користат основните финансиски плански документи;
- да се запознаат со алтернативните извори на финансирање на стопанските субјекти и нивните карактеристики и да се оспособат да извршат избор на оптималната структура на капиталот;
- да го согледаат значењето на дивидендната политика и да ги анализираат нејзините влијанија врз остварувањето на целите на финансискиот менаџмент;
- за процесот за подготовката на инвестиционите студии - прединвестициони, инвестициони и други);
- за пристапите на факторските анализи за инвестиционите проекти;
- за процесот на изготвување на економски алаборати, како делови од инвестиционите студии;
- за основите за оценка на ефикасноста на инвестиционите проекти;
- за методолошкиот инструментариум за инвестиционо одлучување- универзалните инвестициони критериум, технкики и методи за нивна пресметка;
- за теориските основи и вообичаените техники за анализа на ризикот поврзан со инвестирањето - сензитивна анализа, сценарио анализа и други техники.

Компаративен јавен менаџмент (7 кредити)

Целта на предметната програма е студентите да ги надоградат своите познавања со специфичностите на менаџментот и да се стекнат со способности за ефикасно управување со институциите и органите на јавниот сектор. Посебен акцент ќе биде ставен на знаењата како владините институции, непрофитните и финансиските институции да ја креираат свијата политика и стратегија за развој во услови на предизвици на окружувањето и какви насоки на водење на човечките ресурси во овие организации треба да се превземаат за нивни успешен развој.

Финансиско известување и менаџмент контрола (7 кредити)

По изучувањето на овој предмет, студентите треба да располагаат со следните области на знаења:

- Да ги познаваат основите на менаџмент контролата
- Да ги разбираат функциите на основните видови на менаџмент контролата.
- Да ги научат начините на анализа на работење на пртпријатијата.

Финансиско известување и ревизија (7 кредити)

По изучувањето на овој предмет, студентите треба да располагаат со следните области на знаења:

- Да ги познаваат основите на финансиското работење
- Да ги разбираат функциите на финансиското работење и ревизија
- Да ги научат начините и значењето на финансиската контрола и ревизија

Управување со продажба на услуги (7 кредити)

Цел на овој предмет е студентите да стекнат знаења од управувањето со продажбата на услуги во услужниот сектор.

Портфолио менаџмент (7 кредити)

Целите на наставата на овој предмет е да ги оспособи студентите да:

- Да го сфатат значењето на двата основни параметри на финансиските инвестиции, очекуваниот принос и ризикот;
- Да се разберат основната структура и улогата на институциите на пазарот на ХВ, како окружување на финансиските инвеститори;
- Да ја разберат суштината на портфолио теоријата и на теоретските модели за рамнотежните цени на ризичните имоти на пазарот на капитал;

- Да се оспособат да ги применуваат моделите за вреднување на ХВ: обврзниците, акциите и финансиските деривати;
- Да навлезат во основните елементи на практиката на портфолио менаџментот, посебно од аспект на институционалните инвеститори;
- Да се запознаат со основните елементи од законската и регулативна рамка и со активноста на Македонската берза за долгорочни ХВ.

Вештини и стратегии на преговарање (7 кредити)

Студентите од втор циклус на студии да стекнат знаења и вештини за успешни деловни комуникации во процесот на преговарање. Притоа, да стекнат знаења за воспоставување на персонални механизми за успешно преговарање и градење позитивни деловни односи.

Капитал и ризик (7 кредити)

Стартната точка и цел во анализата која се обработува во предметната програма се однесува на разграничувањето на основните поими како што се ризик, извесност, неизвесност, сигурност, случајност, веројатност и слични на нив. Но, во обидот за нивно теоретско разграничување се доаѓа до тезата дека нивното појмовното определување и соодветно класифицирање е апсолутно недоволно во надминувањето на бариерите во деловното работење на стопанските субјекти и животот на обичните луѓе а кои произлегуваат од неизвесностите кои ги содржи иднината и дека главната цел и мотив на нивното проучувањето е да се пронајдат начини тие соодветно да се третираат, т.е. да се управува со нив. Прифаќајќи го како аксиома фактот дека ризикот постои, предизвикот со кој се соочува изучувањето на оваа материја е да се испитаат голем број на постоечки теоретски истражувања и практични искуства на управување со ризикот, како и да предложат некои теоретско - логички возможни стратегии на справување со ризиците.

Штети во осигурувањето (7 кредити)

Целта е студентите да се запознаат со основите на штетите, видовите штети и нивните карактеристики, како и различните начини на нивно надоместување, бидејќи штетите се една од основите на осигурувањето, а нивното надоместување е суштина на самото осигурување. Штетите и надометокот на истите е регулирано во законската регулатива на Република Македонија, а тие прописи мора да се прочуваат, како и да се надоградуваат. Токму таквиот пристап, односно функционирањето на оваа регулатива de facto, како и давање насоки за иден развој, и отстранување на тешкотиите кои се присутни при овој процес е еден од основните мотиви за потемелно изучување на штетите и нивното надоместување како фундамент на осигурувањето.

Светска трговска организација (7 кредити)

Цел на овој предмет е студентите да се стекнат со знаења од областа на мултилатералниот трговски систем олицетворен во спогодбите на Светската трговска организација.

Меѓународен бизнис (7 кредити)

Цел на проучување на овој предмет е студентите да се стекнат со знаења за меѓународниот бизнис, како мошне сложена активност, што изнудува висок степен на знаење и умешност при склучување на деловните трансакции се со цел да се минимизираат ризиците при нивна реализација.

Правна регулатива во туризмот

Студентите да се запознаат со карактеристики на субјектите на правото во туризмот и стварите како дел од правото, а особен акцент се става на туристичкото право, како посебна гранка на правото, односно договорите кои се користат во туристичката индустрија, нивното правно регулирање и посебните правила кои важат за нив, начинот на нивно склучување, како и решавање на споровите кои евентуално би се појавувале заради нив, како и правното регулирање на посебните инструменти за плаќање во туризмот.

Се изучува најзначајната правна регулатива во туризмот, тргнувајќи од Уставот на РМ, различните закони во оваа сфера, и особено подзаконските акти, кои ја регулираат суштината на оваа материја во туристичката практика, како и запознавање со меѓународните правни акти од оваа област.

Правна регулатива во осигурувањето (7 кредити)

Студентите да се запознаат со карактеристики на субјектите на правото во осигурувањето и стварите како дел од правото, а особен акцент се става на осигурителното право, како посебна гранка на правото, односно договорите кои се користат во осигурувањето, нивното правно регулирање и посебните правила кои важат за нив, начинот на нивно склучување, како и решавање на споровите кои евентуално би се појавувале заради нив, како и правното регулирање на посебните инструменти за плаќање во осигурувањето.

Менаџмент во царинското работење (7 кредити)

Менаџмент во царинското работење е студентите на вториот циклус на насоката Царина и шпедиција да ги продлабочат своите стекнати сознанија за основните аспекти на менаџментот како универзален процес со специфични способности кои менаџерите во Царинската служба треба да ги поседуваат и развиваат за да можат успешно да менаџираат со активностите кои се извршуваат во оваа служба. Преку оваа програма студентите ќе добијат теоретски знаења за специфичностите на менаџерските функции во царинското работење со посебен акцент на планирањето на активностите,

лидерството, мотивирањето на вработените, воспоставување на добри комуникациски односи и контролирањето.

Магистерски труд (15 кредити)